

“A les illes Balears l’octubre serà crític”

Les previsions del govern són d’unes 22.000 persones sense cap ingrés a la tardor...

—L’octubre serà crític a les Balears. S’acabaran els contractes d’hoteleseria, de la temporada alta, i caldrà tenir preparada tota una xarxa d’atenció a persones amb baixos ingressos o cap. Veiem venir que hi haurà molta gent que quedarà amb un subsidi de desocupació insuficient i gent que no tindrà cap ingrés. Serà una situació molt difícil. Per això no ens queda cap més remei que preparar-nos. Si seran 22.000 o 20.000 o 25.000 ja es veurà. Però sí, la xifra serà més o manco d’aquesta magnitud.

—**Molta gent s’afegirà a les peticions d’ajut que ja reben les institucions públiques i les organitzacions d’ajuda, com ara Càritas, els Caputxins o la Creu Roja que, de fet, ja són moltes...**

—Sí, perquè el volum global de peticions d’ajuda ja ha crescut enguany d’un 40%. Tant els ajuntaments com les entitats sense ànim de lucre —per exemple, les que dèieu— han notat un increment molt considerable. I no és tan sols un augment quantitatiu, sinó que també s’ha ampliat la tipologia de persones que demanen aquests ajuts.

—**Quina mena de petició d’ajuda creix?**

—El gener del 2008, els menjadors socials tenien una mitjana diària d’unes 75 persones i el gener d’enguany n’hi havia més de 120. També creixen enormement les peticions d’acollir-se a la renda mínima d’inserció, l’ajut econòmic a persones que poden demostrar que no tenen cap ingrés: el març del 2008 n’hi havia poc més de 400 persones beneficiàries i el març d’enguany ja eren 758... Amb aquestes progressions ens podem fer una idea de com evolucionen les necessitats de prestacions mínimes.

—**Quin perfil tenen els qui demanen aquests ajuts?**

—Hem de tenir en compte que de sempre hi hagut usuaris dels serveis socials. Però ara vivim la incorporació

creixent de famílies i persones que no tenen problemes socials —no són marginats, no són drogoaddictes...—, no tenen cap problema derivat d’una situació d’exclusió social, ni tan sols es troben en risc, però la seva situació econòmica s’ha enfonsat. És a dir, són treballadors que han quedat sense feina i si al cap d’un temps no en troben, perden la prestació i es troben una situació terrible, però és gent socialment

normalitzada. El cas típic és el d’una família que tenia dos sous i que perden la feina tots dos, o bé que la manté un, però amb sou molt baix, i es troben que o no paguen lloguer o no mengen. Tan dur com això. Un tercer perfil que detectem és el d’immigrants que en arribar havien demanat ajudes però que després s’havien integrat socialment i econòmicament i que ara han perdut la feina. Sense tenir família aquí que els

pugui donar suport, es troben novament amb necessitat de demanar ajut als serveis socials. Aquest són els perfils bàsics.

—Entenc que aquests efectes de la crisi tot just els començam a notar ara. Perquè se suposa que encara hi ha molta gent desocupada que té algun ingrés, però que a mig any vista quedarà sense. Això, afegit a les previsions d'augment de la desocupació, dibuixa un panorama si més no complicat.

—La part pitjor encara ha d'arribar. El procés és: quedes sense feina, se t'acaba el subsidi de desocupació, demanes l'ajuda familiar, però si no t'incorpores al mercat laboral et quedes sense res i aleshores ja només et queden els serveis socials. Tenint en compte les previsions de què hem parlat abans, és clar que la part pitjor arribarà a la tardor i a l'hivern. Perquè, a més, cal tenir present que hi haurà gent sense feina

cobrant una prestació molt baixa que per ventura arribarà només a un 50% dels ingressos que tenia l'any passat. I serà gent que no podrà fer front de cap manera a les despeses habituals de la família. Per tant, requeriran ajuda social.

—Què feu per preparar-vos?

—Ja fa temps que ens preparam perquè ho vèiem venir. Hem destinat un ajut d'un milió d'euros als ajuntaments perquè facin front als ajuts d'emergència. Són ajuts destinats a gent *normalitzada* que, a causa d'uns ingressos baixos, es troben en una posició econòmica molt dolenta i no podrien encarar les necessitats familiars bàsiques. L'objectiu és assegurar que aquests ciutadans puguin pagar el lloguer i el menjar. Ja han rebut aquesta ajuda més de 300 famílies, que els ha servit, bàsicament, per a evitar desnonaments, i per a poder pagar menjador escolar per als fills. Una altra mesura és de treure 15 milions d'euros de les partides pressupostades enguany i destinar-los a cobrir tant a mantenir l'ocupació en alguns casos com a engrandir els recursos dels serveis socials. Bona part d'aquests diners es destinaran a fer créixer els ajuts —canalitzats a través dels ajuntaments— per resoldre les necessitats de les famílies sense recursos, i la resta a engrandir els fons per a atendre les peticions de renda d'inserció mínima. I també hem aprovat la llei, la primera a tot Espanya, de serveis socials que assegurarà el mínim de dignitat per a tothom: poder pagar lloguer, poder alimentar-se i poder vestir-se.

—Preveieu un risc d'augment de delinqüència o violència pel creixement de les bosses de gent que no tindrà res?

—La pobresa extrema porta a la desesperació, i la desesperació pot portar a fer qualsevol cosa. No es pot descartar que passi això. Sí, és un risc tangible.

—En moments com aquest, com avaluau l'actitud d'algunes grans empreses, com les hoteleres, que escurcen la temporada, contracten menys treballadors i fins i tot canvien fixos discontinus per eventuais...

—En una situació tan dolenta com aquesta tothom hauria de ser generós. Hi ha empreses que han obtingut enormes beneficis durant molts d'anys, que en molts casos no han reinvertit aquí

sinó en uns altres països [es refereix a les empreses hoteleres que han construït nous hotels al Carib, Àsia...] i que durant els anys que tot els ha anat tan bé no han apujat sous per sobre l'IPC, no han aplicat cap millora social destinada als treballadors... I ara resulta que carreguen sobre els treballadors l'esforç per fer front a la crisi. És clar, doncs, que hi ha empresaris que no han demostrat cap generositat. Ni ara ni abans.

—Els governs, inclòs l'espanyol, ajuden massa els bancs, en aquesta crisi?

—Afavorir tant la banca en aquests moments, com fan tots els governs, és una de les crítiques que es pot fer des l'esquerra. En uns moments de crisi tan intensa com els que travessam es dona més suport al sistema bancari que no a les famílies que s'ho passen més malament. No entenc com es poden atorgar tants de doblers als bancs i no a la gent que ho passa malament.

—Vós i el president Francesc Antich us heu reunit amb les caixes d'estalvis que actuen a les illes Balears per coordinar esforços en ajuda social. Que s'ha acordat?

—N'estic satisfeta perquè les caixes han estat molt sensibles. Ens han manifestat que donaran prioritat a les actuacions en prestacions socials en comptes de les culturals. En moments com aquests, és més necessària la inversió en matèria social que no en la cultural. I en segon lloc s'han compromès a fer aquesta tasca coordinadament amb les institucions, amb l'objectiu compartit de fer tant com sigui possible per evitar al màxim les conseqüències socials més negatives de la crisi econòmica.

—La vostra conselleria té prou recursos per a cobrir els serveis socials?

—No som, ni de lluny, en una situació òptima. Però a un govern se li pot exigir que faci tot allò que tingui a l'abast per preveure la situació de risc social que pot originar la crisi. I ho fem, en la mesura de les nostres possibilitats econòmiques, que són les que són. No les podem qualificar d'òptimes per a encarar les necessitats que tenim en política social i les que tindrem d'aquí a uns mesos. Així i tot, cercam doblers com sigui per assolir l'objectiu essencial: que tothom tingui les neces-

MIQUEL PAYERAS

sitats bàsiques cobertes, especialment els infants i els vells, que són els més desvalguts.

—La petició d'ajut ve sobretot d'immigrats?

—Majoritàriament, però no totalment. La persona immigrada no té el coixí social —família, amics...— que els altres solem tenir. Això fa que en una situació extrema —sense feina, sense prestacions...— no sàpiguen on acudir si no és als serveis socials. Segurament és el col·lectiu més vulnerable. Però no ens hem d'oblidar d'un altre que també ho és molt, de vulnerable: el de la gent que, immigrada o autòctona, té molt baixa formació, que no té gaire capacitat de reciclatge i que li serà molt difícil de trobar feina.

—Augmenta la quantitat de gent que s'emporta a casa el menjar que llenca els supermercats.

—Una part d'aquest col·lectiu és habitual, és a dir, ho feien sempre. Passa que ara ha crescut bastant el nombre de persones que, per necessitat, van a cercar el menjar als contenidors dels supermercats. Nosaltres hem demanat a les empreses que, en lloc de llençar el menjar als contenidors, els facilitin als

ajuntaments i organitzacions solidàries que, comprovant que són aptes per al consum, els puguin distribuir entre la gent necessitada d'una manera més digna. Ningú no hauria de travessar aquestes situacions pel fet de ser pobre.

—Ara els serveis socials són més necessaris que mai, però quan les coses anaven bé no era estrany de sentir certs missatges polítics que dubtaven de la seva validesa.

—Si té res de positiu aquesta crisi és justament haver demostrat que els serveis socials són necessaris sempre, perquè no són cosa, només, per a la gent exclosa socialment. Ara molta gent s'adona com és de fàcil perdre la feina, els ingressos i passar a necessitar els serveis socials. Que, igual com la salut i l'educació, són un dret bàsic per a tota la població. Molta gent s'exposa a perdre la feina i, al cap d'un temps, deixarà d'ingressar prestacions de desocupació, amb la qual cosa al cap de mig any o un es trobarà en una situació que requerirà l'ajut dels serveis socials. Qualsevol de nosaltres pot caure en una situació com aquesta. Per això els serveis socials han de ser part de la xarxa de serveis bàsics de l'administració.

—La crisi palesa el fracàs d'un model?

—Naturalment que sí. A les illes Balears ara veiem la necessitat de tenir més formació, d'apostar per una altra forma de creixement econòmic... Ara ens adonam d'allò que hem fet malament i de com haurem de canviar les coses en el futur. En aquest sentit, per exemple, no puc entendre per què es donen ajuts a la compra de cotxes —malgrat que d'aquí a poc temps ens puguem trobar que les indústries automobilístiques siguin totes deslocalitzades— i no s'aposti molt més per dotar econòmicament la llei de dependència, que és un bé social i a més crea llocs de feina estables i amb qualificació —cada 120 llocs residencials creen entre 80 llocs de feina i 85: auxiliars, psicòlegs, fisioterapeutes, etc.—, que mai no es deslocalitzaran. El sistema econòmic i productiu balear haurà de canviar necessàriament: més investigació, més serveis públics... La construcció i l'hoteleria no poden continuar essent les úniques vies de crear ocupació.

Miquel Payeras